

3- Kıyas yetkisi kimde Kur'an ne diyor?

2. Delil: Nisa Suresi 59'un Devamı - Kıyas ve Mezhep Meselesi

Bazı kimseler çıkıp diyor ki: “**Biz mezhep falan tanımıyoruz, sadece Kur'an'a uyarız.**” **Hakikati bilmeyenler için bu söz** söz kulağa çok masum gibi geliyor ama içeriğine bakınca aslında ne Kur'an'ı ne de sünneti yeterince anlamadığını kanıtlıyor. Allah'ın kelamını rehber edindiğini iddia ederken, o kelamın da izahına muhtaç olduğunu görmezden gelmek cehlini ilan etmektir. Şimdi bakalım

Nisa Suresi 59. ayetin devamında Rabbimiz şöyle buyuruyor:

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ

“Herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz

فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ

onu Allah'a ve Resulüne götürün.

إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

Allaha ve Ahiret gününe gerçekten inanır mü'minlerseniz.

ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

O hem hayırlı hem de netice i'tibarı ile daha güzeldir

Peki bu ne demek? Şimdi durup düşünelim: Bir konuda ihtilafa düşülmüşse, demek ki o konu Kur'an'da ve hadislerde açıkça yazmıyor. Çünkü açık yazan bir meselede zaten kimse kavga etmez, değil mi? O hâlde mesele ne? Ayet bize diyor ki: “Hükmü açıkça yazmayan meseleleri, açık olanlara benzeterek çözün.” Yani: **Kıyas yapın.** Peki kıyas ne demek?

Kıyas = Açık hükmü olan bir meseleyi, benzer yönleriyle hükmü olmayan meseleye **uygulayıp** sonuç çıkarmaktır.

Demek bu ayet içtihadı emretmiştir ki bu, hükmü açıkça belirtilenlerin arasından, hükmü belirtilmemiş olan bir meselenin emsalinin arayıp bularak, onları birbirine benzetip kıyas ederek hükmü ortaya koymaktır. İşte bu kıyas, şeriatın açık bir delilidir ve **doğrudan bu ayetten çıkar.**

Ama asıl mesele burada başlıyor: Bu kıyası kim yapacak?

Kıyas yapmak öyle her Kur'an mealı okuyan, 3- 5 hadisle 5- 10 video izleyen kişinin harcı mı? Haydi kıyas yapacak kişileri karşılaştıralım mı?

- Bu kıyası 1 milyon hadisi ezberlemiş **Ahmed bin Hanbel mi?** Yoksa ezberinde 100 hadis bile olmayan mezhepsiz bir YouTube âlimi mi yapacak?
- Ya da bir haftada Kuran'ın tamamını ezberleyen İ. Muhammed ve dört yaşında hafız olan Said İ. Uyeyne'ler mi? Kuran'ı sadece mealinden okuyup kendini âlim zanneden cahiller mi?
- Ya da İmam-ı Şafi'nin beyanına göre, bütün fıkıhçıların babası hükmünde olan İmam-ı Azam'lar mı yapacak? Yoksa fıkıh usulü ve kaidelerinden habersiz olarak "Benim aklıma göre bu böyle olmamalı" diyerek özgüveni fazla, ama sadece zannıyla hükmeden cahil cesurlar mı? Kim yapacak?

En küçük işler için bile yönlendirmeye muhtaç olan insanın, en büyük hakikati yani dini rehbersiz çözmeye kalkması ne büyük bir çelişkidir.

Bizler bir mezhebe bağlı olarak, "bu işin erbabı ve üstadı olan mezhep imamları kıyas edecek" derken, mezhepsizler "biz de kıyas ederiz" demektedirler.

Kıyas yapabilmek için şu özelliklerin bir kimsede **meleke** hâline gelmiş, yerleşmiş bir ilim düzeyinde olması lazımdır:

- Bu zamanda kendisini onlara kıyas edenlerin hıfzında acaba kaç hadis var?
- Kaç hadis râvisini tanıyorlar?
- Hadislerin cerh ve ta'dillerine, nâsih ve mensuhlarına, tarik-i vürudlarına vakıf mıdır?
- Yine bunlar, mezhep imamlarının son derece vakıf olduğu, Kuran'ı Kerim'in şer'i ve lugavi manaları ve bunların kısımları olan hass, âmm, müşterek, sarîh, kinaye, nass, hafî, müşkil, müteşabih, dall-i bi-l ibare, dall-i bi-l iktiza, dall-i bi-l işare, nâsih, mensur vesaire aksam ve manalar bunlarda meleke halinde midir?
- Boş verin meleke halinde olmasını, onlar bu saydıklarımızın manalarını biliyorlar mı?

Ve en önemlisi: **Bunların hepsi sende "biliyorum" düzeyinde değil, "uyguluyorum" seviyesinde olacak.**

Soralım şimdi: Mezhepsiz birisi bunların kaçını biliyor? Bırak uygulamayı, bu terimlerin yarısının ne anlama geldiğini bilen kaç kişi var?

Gerçek şu ki: Bu adamlar cesaretlerini ilimden değil, cehaletten alıyorlar.

Çünkü cahil cesur olur. Kur'an ve sünnetten doğrudan hüküm çıkarmak, **öyle kolay bir iş değil.** Bir yanlış hüküm, insanı dinden bile çıkarabilir.

Peki bu adamlar verdikleri hükmün sorumluluğunu taşıyorlar mı? Hayır. Çünkü **dikkatle düşünmektense, “Ben öyle hissettim” mantığıyla hareket ediyorlar.** Aslında o cesaret **ilimden değil, cahillikten** geliyor.

SONUÇ: Mezhebe bağlanmak neden zorunlu?

Çünkü kıyas yapmak **şer’i bir delildir** ve bu ayetle sabittir. Kıyas yapma ehliyeti de ancak **müctehid âlimlerde** vardır. Biz kıyası bu işi ehillerine bırakır, onların görüşüne uyarız. Mezhepsizler ise ehil olmadıkları halde kıyas yapmaya kalkışır. Mezhep imamları; ilmiyle, takvasıyla, hafızasıyla bu işin ehliydi. Bugün onların seviyesine yaklaşmak bile mümkün değildir.

Ey sabah yediğini akşam unutan ve bu haliyle kendini o büyük alimlerden üstün görüp onlara layık görmediğin kıyası içti hadi kendisi yapan ama bunun farkında bile olmayanlar. Siz kıyas yapacaksanız önce şunları yapmalısınız:

- En az 500.000 hadisi senetleriyle ezberle.
- Kur’an’daki her kelimenin 10 farklı anlamını öğren.
- Arapçayı sadece konuşma değil, **ilim dili** olarak çöz.
- Hadis ilminin içindeki en ince ayrıntıları ezberle.
- Sonra gel, “Ben de kıyas yaparım” de.

Yoksa senin yaptığina kıyas değil, **kıvırmak denir.** Sen hüküm çıkaramazsın, **yanlış yola saparsın.** Mezhepsizliğin yolu “özgürlük” değil, **rehbersizliktir.** Rehbersizlik de karanlıktır.

Allah bizi cehaletten ve böyle cahillerin peşinden gitmekten muhafaza etsin. Âmin.